

Katedra antropologických a historických věd

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Zuzana Švejcarová

Název práce: Jack Rozparovač: fakta a mýty

Vedoucí práce: PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uvedte, do jaké míry byl naplněn*):

Studentka si vytkla cíl spočívající ve srovnání dochovaných faktů a mýtu o sériovém vrahovi 19. století Jacku Rozparovači a způsobu, jakým se otiskly do mnoha literárních i filmových a dalších zpracování. V práci byla hledána odpověď na otázku, co vedlo k tomu, že se tato marginální historická událost stala základem imaginativních žánrů legendy a mýtu. Jak později ukáží v komentáři, cíle práce se podařilo dosáhnout pouze částečně.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Východiskem práce je teze, že ačkoli byl Jack Rozparovač historickou osobou, „přesto převládá fikce, která zastírá pravdu“ (s. 2). V práci přitom nemělo být usilováno o vymanění pravdy z nánosů fikce, ale analýza imaginativních a fikčních zpracování tématu. Autorka nejprve ohledává hranici mezi faktem a mýtem. Na základě Bachelardových úvah konstatuje, že mýtus poráží samotná fakta (s. 3) a v sémiotickém ohledu chápe s Barthesem mýtus jako „promluvu vyvolenou dějinami“ a s Foucaultem pak definuje legendu jako produkt obrazotvornosti spočívající na reálných základech.

V další kapitole pojednává o obecných rysech Viktoriánské doby a Londýně 19. století, prostředí, které zrodilo Jacka Rozparovače. Zde se ukazuje, že sledovaný záměr umožňuje akcentovat neobvyklou perspektivu historického výkladu, zaměřenou na chudobu a sociální poměry charakteristické pro rodící se moderní velkoměsto. Zde oceňuji volbu zdroje, historika 19. století Charlese Bootha a jeho popisy londýnské chudiny a zločinnosti.

Případ Jacka Rozparovače je také strategicky vhodný pro popis nástupu moderních policejních struktur. Pozornost je tedy věnována zavedení *Metropolitní policie* a dobovým reakcím a komentářům. Na základě Foucaultových úvah poukazuje na proměnu forem moci a způsobů trestání zločinu. Na základě policejních zpráv pak shromažďuje známá fakta o obětech a teorie možných pachatelích.

V páté kapitole nazvané „Viktoriánský mýtus“ zdůrazňuje vliv nástupu moderní žurnalistiky a fotografie a také dobového myšlení zastoupeného Thomasem de Quincey. Originálním způsobem pak začleňuje příběh Jacka Rozparovače mezi díla dobové literatury pojednávající o vraždě a zvrhlosti (Stevensonova *Jackylla a Hyda*, Zolův román *Člověk Bestie*, *Doriana Graye* Oskara Wilda či případy Sherlocka Holmese Arthura Conana Doylea).

V analytické části samotné však předkládá spíše pouhý výběr a stručnou charakteristiku děl. Tento výběr zahrnuje i díla, která jsou spíše volně inspirovaná ripperovským mýtem (např. kniha Lowdессové, či film Alfreda Hitchcocka). Jinak je tomu ve filmu Davida Wickesse, který je dramatisací příběhu, u něhož lze nalézt zárodečný pokus o interpretaci a komparaci s dalším filmovým dílem bratrů Hughesů mající titul *Z pekla* (s. 27.), které bylo natočeno podle komiksové předlohy Allana Moora.

Tato předloha bohužel není do analýzy zahrnuta. Dále věnuje pozornost muzikálovému zpracování a adaptaci formou počítačové hry.

Část prezentovaná jako analytická však pouze konstatuje přitažlivost tématu a záměr namísto toho, aby se pokusila o uchopení této přitažlivosti. Autorka se sama nechává unášet otázkou po možném pachateli, aniž by naplnila svůj záměr a zabývala se otázkou, jakým způsobem právě absence pachatele konstituuje dynamiku vyprávění. Mylně svůj zájem omezuje na postavu Jacka Rozparovače a nikoli na příběh, který na sebe bere podobu mýtu. V závěru pouze konstatuje, že „tajemno, vražda a násilí jsou populárními tématy“, čehož je komerčně využíváno (s. 32) a opakuje tezi, že lidé si „pomocí vlastní fantazie vytvořili vlastní natolik neskutečnou verzi příběhu, která se nakonec stala znovu skutečnou“.

Ačkoli v metodologické části autorka deklarovala, že při zpracování tématu využila postupů komparativní, vizuální, narativní a sémiotické analýzy, jejich praktické uplatnění v práci postrádám. Shrnuji tedy, že nebyla postižena ani struktura, žánr ani dynamika ripperovského mýtu, který je dána absencí jednoznačné určeného pachatele.

Tím, že autorka neodolala pokušení hledat pachatele vražd, se chytá do pastí, kterou měla analyzovat. Absence pachatele jako chybějící prvek měla být přesvědčivěji uchopena jako strukturální rys, který umožňuje a podněcuje rozvíjení mytických promluv. Její vlastní závěry se zastavují u nepřilíš reflektované diference mezi fakty a mýty, aniž by se ptala po příčinách přerodu historických události v mýtus. V tomto se omezila pouze na obecná konstatování „populárnosti tématu“.

Jako vedoucí práce musím konstatovat disproporci mezi vhodně vystavěnou teoretickou částí práce a samostatně vypracovanou částí analytickou, kde dochází k odklonu od původního záměru. Závěrem tedy nemohu než parafrázovat ústřední bachelardovskou tezi, že při zpracování tématu byla nakonec analýza poražena imaginací.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Jazykový projev je spíše slabší stránkou práce, a to především proto, že se ve větách tu a tam vyskytuje nesprávný tvar (např. s. 2 „berme fakta jako společnosti uznávané pravdy“, namísto společensky uznávané pravdy apod.). Obdobná pochybení se opakují. Občasná formální pochybení při zápisu odkazů na literaturu (např. s. 18 a 19).

Nedůslednosti jsou patrné také v seznamu literatury, která není konzistentní a je nevhodně členěna na monografie (seznam zahrnuje i články) a odborné slovníky. V pramenech pak nenajdeme soupis analyzovaných děl. Ty najdeme až rozptýlené v dalších sekcích poněkud zvláště členěného seznamu zdrojů. Resumé je chybně nadepsáno a jazykově ne zcela dobře zpracováno. V přílohách nalezneme dochované podobizny a fotografie obětí Jacka Rozparovače. Je škoda, že zde nenalezneme ukázky z pojednávání adaptací příběhu.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

K práci nemám dalších komentářů.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Žádám studentku, aby reagovala na výtky uvedené v posudku, a aby komisi nastínila, jak by postupovala při sémiotické a vizuální analýze vyprávění zmíněného mýtu, aniž by si kladla otázku, kdo je skutečným pachatelem násilných činů spojovaných s Jackem Rozparovačem.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Předkládanou bakalářskou práci Zuzany Švejcarové *doporučuji* k obhajobě a navrhuji ji komisi hodnotit známkou *dobře až velmi dobře* na základě úrovně obhajoby.

Datum: 24. 5. 2011

Podpis:

FAKULTA FILDZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra antropologických a historických věd

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Zuzana Švejcarová

Název práce: Jack Rozparovač: fakta a mýty

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě):

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Za cíl své práce označila autorka „srovnání skutečných událostí na konci devatenáctého století s představami, které se otiskly do kulturního povědomí lidí“. Kromě představení „známých faktů o Jacku Rozparovači“ slibuje „analýzu uměleckého zpracování, která spoluvytvářejí mýtus o Jacku Rozparovači“, případně rozbor, „nakolik se autoři odklonili od skutečnosti a udělali si nějaké své vlastní závěry o možné identitě vraha“ (str. 1). Zmíněné ambiciózní cíle byly přes patrnou dobrou snahu a úsilí naplněny pouze zčásti.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autorka se rozhodla přistoupit k historickému případu Jacka Rozparovače v kontextu průmyslové revoluce a rychlé urbanizace, které vytvořily v rozsáhlých ghettech, slumech a chudinských čtvrtích nové a vděčné prostředí pro šíření novodobých legend a mýtů velmi specifického typu. To je určitě věrohodný a legitimní přístup k fenoménu, jehož počátky nalezneme ovšem již ve třicátých a čtyřicátých letech devatenáctého století u Honoré de Balzaka (například *Lesk a bída kurtizán*) nebo Eugéna Sua (*Tajnosti pařížské*). Autorčin pokus o vymezení mýtu (str. 3-5) vycházející postupně z Oxfordského slovníku, Bachelarda, Barthesa či Foucaulta je poněkud eklektický až konfúzní a není zřejmé, jak posloužil autorce k vypořádání se s konkrétním fenoménem Jacka Rozparovače. Autorka následně oprávněně věnuje pozornost dobovým reáliím Londýna na sklonku devatenáctého století, zabývá se zřízením metropolitní policie (opět s neorganickým odvoláním na Foucaulta), popisuje oběti Jacka Rozparovače a zmiňuje se o různých teoriích o možném pachateli. V páté kapitole (Viktoriánský mýtus) autorka se poněkud nepochopitelně ztotožňuje (?) s morbidním tvrzením Thomase de Quinceye, že „vražda je umělecké dílo“ či „čin génia“ (čtenář začne bezděčně přemýšlet, koho asi zavraždil Michelangelo či Picasso); subkapitola 5.1 působí značně nepřesvědčivě a není zřejmá její intence. Dílčí kapitola 5.2 (Literární předloha) je rozbíhavá, autorka se zabývá různými autory a literárními postavami bez vyjasnění souvislosti s tématem; z výkladu není vůbec zřejmé, jaký vztah má k dané problematice například Oscar Wilde kromě toho, že psal také o zločinu (v tom případě mi ale chybí ve výčtu například román *Zločin a trest*). Kapitoly 5.3 a 5.4 jsou kompilací bez analytického přesahu. Závěr umocňuje velmi rozpačitý dojem z práce, protože kromě obecných tvrzení o „fascinaci“ a „záhadnosti“ nepřináší žádnou opravdu originální úvahu o tom, proč se stal právě Jack Rozparovač (jehož činy byly tisíckrát překonány mnohem větší brutalitou) v populární kultuře tak využívaným tématem.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

V práci se vyskytují gramatické chyby, např. „vyplívá“ (str. 7), „byly více či méně trestání smrtí“ (str. 19), špatná interpunkce (str. 22) a stylistické neobratnosti svědčící o chvatné závěrečné redakci. Anglický souhrn je nekvalitní, přílohy slabé a fotografie obětí nezřetelné (není téměř patrné, kdo byl snímán *post mortem*).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Kompilační práce, v níž autorka přislíbila „komparativní a narativní analýzu“, kterou však plnohodnotně neprovedla. Není proto zřejmé, co je vlastně autorčinou „přidanou hodnotou“.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Označení politického, vojenského, průmyslového a vědeckého rozvoje za vlády královny Viktorie jako „bujarého“ (str. 5) naznačuje, že autorka našla v civilizačním rozmachu Velké Británie v dané epoše cosi bytostně a spontánně veselého. Mohla by autorka seznámit komisi se svým zjištěním?

Proč se autorka domnívá, že „vražda je prvním krokem ke vzniku mýtu“? (str. 19). Může na toto tvrzení aplikovat učení René Girarda?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

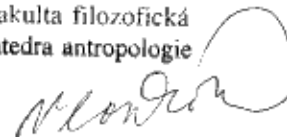
dobře

Datum: 16. 5. 2011

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Průběh obhajoby bakalářské práce:

Název práce:

Jack Rozparovač: Fakta a mýty

Vedoucí práce:

PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

Oponent práce:

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

Průběh obhajoby:

Komise představila posudky předkládané bakalářské práce.

Studentka se pokusila zodpovědět otázky vyplývající z posudků.

Komise položila další otázky k tématu práce, studentka na ně reagovala.

Práce byla obhájena

Členové zkušební komise:

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

RNDr. Vladimír Blažek, CSc.

PhDr. František Babenský

Doc. Mgr. Karel Nováček, Ph.D.

PhDr. Pavel Šitek, Ph.D.

Mgr. Michal Tošner, Ph.D.

PhDr. Marta Ulrychová, Ph.D.

Klasifikace: *Velmi dobře*

Datum obhajoby: 31. května 2012

.....
podpis zkoušejícího